

Utbildningsinspektion i Kastellegårdsskolan 1–4, grundskola F–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av enheten	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Kastellegårdsskolan 1–4 den 28–31 mars 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Kastellegårdsskolan 1–4, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Kastellegårdsskolan 1–4 intervjuades rektorer, personal, elever samt representanter för föräldrar. Inspektörerna besökte förskoleklassen och lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av enheten

Kastellegårdsskolan 1 (Norr)	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	46
Förskoleklass	22
Grundskola	159

Kastellegårdsskolan 2 (Väster)	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	94
Förskoleklass	22
Grundskola	140

Kastellegårdsskolan 3 (Söder)	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	51
Förskoleklass	24
Grundskola	133

Kastellegårdsskolan 4 (Kyrkskolan)	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	47
Förskoleklass	0
Grundskola	66

Kastellegårdsskolan 1–4 är en enhet som består av fyra skolor. Enheten leds av var sin rektor. Den består av Kastellegårdsskolan Norr, Väster, Söder och omfattar förskoleklassen och årskurserna 1–6, samt Kyrkskolan som vid inspektionstillfället omfattar årskurserna 2, 4 och 5. De fyra skolorna benämns också som ”spår” Kg 1 (Norr), Kg 2 (Väster), Kg 3 (Söder) samt Kg 4 (Kyrkskolan). Kastellegårdsskolans lokaler består huvudsakligen av tre flyglar där undervisningen bedrivs i var sitt spår med gemensamma lokaler för de estetiska ämnena som slöjd och musik. Några hundra meter ifrån Kastellegårdsskolan ligger Kyrkskolan. Kyrkskolan är den äldsta skolbyggnaden i Kungälv kommun och är relativt väl bevarad. Eleverna i Kyrkskolan får viss undervisning i Kastellegårdsskolans lokaler.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. Klasserna organiseras huvudsakligen i åldershomogena grupper.

Rektorerna är även ansvariga för skolbarnsomsorgen och förskoleverksamheten inom området. Dessa verksamheter finns i samma eller angränsade lokaler och berörs inte i denna rapport.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Kastellegårdsskolan 1–4 och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

De skolor som tillsammans bildar enheten Kastellegårdsskolan 1–4 erbjuder en utbildning av god kvalitet. I huvudsak trivs eleverna och känner trygghet i sko-

lan. Skolan har väl fungerande rutiner för att upptäcka och åtgärda de elever som kan vara i behov av särskilt stöd och inspektörerna vill lyfta fram att specialpedagogernas arbete har stor betydelse för att utveckla lärares möjlighet att ge adekvat stöd till enskilda elever. De fyra skolenheterna fungerar organisatoriskt var och en som en skola, men skolorna tillsammans lyckas förena småskalighetens fördelar med storskaligheten. Bland annat gäller detta ämnena slöjd, idrott och musik. Inspektörernas intryck är att lärarna har ett professionellt förhållningssätt i pedagogiska diskussioner där de tar vara på varandras kompetenser och utmanar varandra.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör förbättra arbetet med elevdemokratin.
- Skolan bör förbättra rutinerna för att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.
- Skolan bör arbeta för att förbättra elevernas kännedom om att de har elevens val och vad det innebär.
- Skolornas kvalitetsredovisning bör i högre grad utvecklas att vara ett verktyg i skolornas kvalitetsarbete.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Kvalitetsredovisningarna för de fyra skolorna uppfyller inte förordningens krav (1 och 3 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Undervisningen i svenska som andraspråk anordnas inte istället för undervisning i svenska (2 kap. 16 § grundskoleförordningen)

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2 samt de nationella kursplanerna.

Kunskaper

De olika spåren har väl utvecklade rutiner och metoder att följa varje elevs kunskapsutveckling i svenska och matematik. Skolans lärare bedömer att eleverna har goda kunskaper i alla skolans ämnen. Detta följs upp bland annat genom en portfolio för varje elev. Vid samtal med eleverna och vid verksamhetsbesök framkommer dock att portfolio främst används för de yngre årskurserna. Inspektörerna ser exempel på att elevernas kunskapsutveckling dokumenteras även i andra ämnen än svenska och matematik, dock inte i samtliga ämnen.

De nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska indikerar att alla elever inte når målen och att resultatet över tid försämrats något. De olika spåren har i sina kvalitetsredovisningar inte redovisat resultaten för varje spår, och inspektörerna kan därför inte bedöma hur väl eleverna lyckas nå målen i respektive rektorsområde.

Tabell 1. Nationella prov, skolor 5 - andel (%) som nått målen Kastellegårdsskolan 1–4.

Ämne	2005	2004	2003
Svenska	89	87	95
Matematik	88	82	92
Engelska	80,5	82	93

Källa: Kvalitetsredovisningen 2005

För de elever som inte fått godkända resultat i de nationella ämnesproven upprättas alltid åtgärdsprogram.

Enligt lärarna görs eleverna på olika sätt medvetna om att skolarbetet syftar till att eleverna skall uppnå vissa kunskapsmål i de olika ämnena. På ett spår finns exempelvis de nationella målen anslagna, lärarna berättar om målen när skolan har öppet hus och eleverna kan sätta upp och följa sina individuella mål i planeringen. Vid samtal med eleverna framkommer att de känner till att läraren skriver upp vissa mål vid utvecklingssamtalen, ”vad man ska bli bättre på”. Inspektörernas generella intryck i samtal med elever vid lektionsbesök är att eleverna i det dagliga arbetet inte är så medvetna om att de arbetar med att nå vissa kunskapsmål. Inspektörerna ser ändå exempel där eleverna uppmärksammas på kunskapsmålen. Inspektörerna bedömer att eleverna, utifrån sina förutsättningar, har kännedom om kunskapsmålen.

Normer och värden

Lärare och rektorer från alla spår anser att de flesta av skolans elever har en trivsam och trygg skolgång. Enkätundersökningar görs regelbundet för att undersöka elevernas trivsel och trygghet. De elever som inspektörerna samtalat med i grupp, enskilt och vid lektionsbesök framhåller till övervägande del att de trivs och anser att skolan är en trygg miljö. I huvudsak råder ett gott arbetsklimat för eleverna i de olika spåren. Eleverna är ändå medvetna om att det förekommer kränkningar och att det finns elever som inte trivs så bra. Detta bekräftas av de elevenkäter som skolan regelbundet genomför. I ett av spåren, är situationen vid inspektionstillfället i vissa grupper orolig, men eleverna berättar att skolans lärare och elever tillsammans försöker reda ut de konflikter och bråk som kan förekomma.

Eleverna kan vid intervjuer och vid lektionsbesök redogöra för hur de på olika sätt väljer innehåll och arbetssätt, planerar och tar eget ansvar. Vid lektionsbesök och granskning av elevarbetena ser inspektörerna exempel på detta. Eleverna är medvetna om hur de demokratiska processerna fungerar och kan beskriva att de på olika sätt tar gemensamma beslut, exempelvis vid elevråd och klassråd. Inspektörernas intryck vid samtal med eleverna är att de inte alltid känner att elevrådets arbete uppmärksammas eller betraktas som viktigt av skolan. Eleverna har svårt att se resultatet av elevrådets arbete. Inspektörerna bedömer att skolan därför bör förbättra elevdemokratiarbetet så att eleverna ser elevdemokratins möjligheter och vad de kan åstadkomma genom den.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och

betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Inspektörernas bedömer att skolans lärare arbetar för att eleverna successivt skall få ett allt större inflytande över det egna lärandet. På olika sätt får eleverna bestämma innehåll och arbetsformer. Eleverna berättar dock, vilket också är inspektörernas intryck vid lektionsbesök, att möjligheten till inflytande över det egna lärande varierar mellan olika lärare.

Som framgår av tidigare finns uppgifter om att det finns elever som inte trivs så bra och att kränkningar kan förekomma. Inspektörernas sammantagna intryck är ändå att de olika spåren ger värdegrundsfrågorna stort utrymme. Vid lärarintervjuer framkommer att lärare och övrig personal är angelägna om att på olika sätt lyfta fram och lösa etiska dilemman i den dagliga verksamheten. Inspektörernas intryck är att skolans personal i kontinuerligt arbetar för att skapa och upprätthålla ett gemensamt förhållningssätt i värdegrundsfrågorna. I huvudsak arbetar spårens olika arbetslag var för sig, men skolan har också gemensamma arbetsgrupper, bland annat finns ett gemensamt mobbningsteam. Inspektörerna bedömer att de olika spåren gemensamt har ett väl fungerande värdegrundsarbete.

Skolan har rutiner för att förebygga och förhindra kränkande behandling och har en gemensam handlingsplan mot kränkande behandling. Den utgår från begreppet ”mobbning” och inte det vidare begreppet kränkande behandling. Planen behandlar heller inte perspektivet vuxen- elev. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april rådet ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter och att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling i alla former. Det innebär bland annat att det för varje skola och förskola skall upprättas en likabehandlingsplan där åtgärder skall redovisas och planen skall också följas upp varje år. Inspektörerna förutsätter att skolan beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Varje spår planerar och följer upp sin verksamhet. Organiseringen av undervisningen sker också med tanke på att utnyttja den möjlighet som finns genom att spåren tillsammans bildar en stor skola. Ett exempel på det är att spåren har gemensamma lärare i slöjd, musik, bild, hemkunskap och språkval. Arbetslagsarbetet inom spåren organiseras på lite olika sätt och inspektörernas bedömer att spåren kommit olika långt med att samverka inom och mellan arbetslagen. Gemensamt för alla arbetslag är dock att det pågår pedagogiska diskussioner och att lärare i dessa diskussioner har ett professionellt förhållningssätt utifrån läroplanens mål och riktlinjer. I det arbetet utmanar lärare varandra, tar tillvara varandras kompetens och stöttar varandra. Inspektörernas bedömning är att Kastellegårdsskolan har lyckats med att förena småskalighetens fördelar med storskaligheten, men ser att Kyrkskolan, på grund av dess lokalisering, inte fullt ut kan nyttja storskalighetens möjligheter. Inspektörerna bedömer skolans organisation, arbetssätt och arbetsformer främjar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i läroplan och kursplaner.

Individuell studieplanering och stöd

Inspektörerna bedömer att spåren har väl utarbetade rutiner för att identifiera, utreda och bedöma elever som kan vara i behov av särskilt stöd. Skolans olika spår har tillgång till specialpedagogisk kompetens som förutom att de arbetar med stöd och handledning i respektive spår, också bildar en gemensam grupp för att organisera arbetet och tillsammans med rektorerna fördela stödresurserna. Inspektörernas bedömning är att specialpedagogernas arbete har stor betydelse för att utveckla lärares möjlighet att ge adekvat stöd till enskilda elever. Inspektörerna vill lyfta fram att specialpedagogernas arbete har hög legitimitet hos många lärare och ofta är pådrivande för att utveckla pedagogiken.

Utvärdering av lärandet och bedömning

Skolan har en systematisk uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling görs i ämnena svenska, engelska och matematik. I dessa ämnen genomförs olika tester, diagnoser och de nationella ämnesproven används som ett led i bedömningen av måluppfyllelse. I det arbetet samarbetar skolan lärare för att utveckla en likvärdig bedömning. Utvecklingssamtal genomförs regelbundet och enligt eleverna får de då reda på hur de ligger till i skolarbetet, hur de fungerar som kamrat och vad de behöver förbättra. Som framgår i tidigare avsnitt dokumenteras elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen i olika grad. Uppföljning och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödinsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra uppföljningen och utvärdering av kunskapsutvecklingen i samtliga ämnen.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

De olika spåren arbetar på olika sätt med att förbättra och utveckla sin verksamhet. Olika arbetsgrupper bildas för att följa upp, utvärdera och förändra olika områden. Spårens förbättringsarbete avspeglas dock inte i så hög utsträckning i skolans kvalitetsredovisning enligt inspektörernas bedömning. En orsak till detta menar skolledarna är att kommunens skolor har en gemensam mall för vad varje skolas kvalitetsredovisning skall innehålla. Personalen gör årliga utvärderingar av de målområden som utbildningsnämnden särskilt vill att kommunens skolor skall utveckla. Inspektörernas bedömning är att kvalitetsredovisningarna bör utvecklas så att de i högre grad kan utgöra ett aktivt verktyg för utveckling av verksamheterna.

Från och med år 2005 har varje rektorsområde sin egen kvalitetsredovisning. Inspektörerna konstaterar att de uppgifter som där redovisas, bland annat måluppfyllelsen i svenska, engelska och matematik, avser hela enheten och inte rektorsområdet/spåret. Rektorsområdets/spårets egen bedömning av måluppfyllelsen kan således inte utläsas av kvalitetsredovisningen. Enligt förordningen skall en kvalitetsredovisning upprättas för varje skola och innehålla skolans bedömning av i vilken grad de nationella målen vid skolan förverkligats. Detta framgår alltså inte, enligt inspektörernas bedömning, i respektive redovisning. Inspektörernas bedömer därför att kvalitetsredovisningarna inte uppfyller förordningens krav.

Från och med den 15 augusti 2005 har förordningen om kvalitetsredovisning en ny lydelse med bl.a. krav på medverkan av elever och vårdnadshavare i framtagandet av skolans kvalitetsredovisning. Inspektörerna förutsätter att skolan i fortsättningen kommer att följa förordningen i dess senaste lydelse.

Ledning och intern kommunikation

De fyra rektorerna bildar gemensamt en ledningsgrupp för Kastellegården som enhet. Alla rektorer menar att ansvarsfördelningen dem emellan är tydligt och att var och en tar de beslut och ansvar som vilar på rektorsfunktionen. Samtliga lärare bekräftar att enheten består av fyra klart avgränsade rektorsområden och att inga oklarheter råder om vem som har ledningsansvaret för respektive spår. Inspektörerna bedömer att varje rektor uppfyller de krav som gäller enligt skollagen och läroplan när det gäller att vara förtrogen med verksamheten och att verka för skolans utveckling.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

I grundskoleförordningen anges att undervisning i svenska som andraspråk skall anordnas istället för undervisning i svenska för de elever som behöver det. Kastellegårdsskolan 1–4 anordnar svenska som andraspråk för de elever som behöver det i form av undervisning utanför klassens ram, som en form av stöd-undervisning vid ett eller ett par tillfällen i veckan. Det överensstämmer enligt inspektörernas bedömning inte med bestämmelserna och inspektörerna bedömer att svenska som andraspråk skall anordnas för de elever vid skolan som behöver det. Inspektörerna vill framhålla att ämnet svenska som andraspråk är ett självständigt ämne med egen kursplan och inte skall betraktas som ett stöd-ämne till svenska som modersmål. De elever som har behov av svenska som andraspråk skall följa detta ämnes kursplan även inom den undervisning som bedrivs i klassrumssituationen.

Spåren arbetar som ovan angivits med tema. Enligt lärarna väljer eleverna först tema och sedan väljer de vad de vill arbeta med inom temat. Tiden har bl.a. tagits från elevens val. Elevens val organiseras i princip på samma sätt över alla fyra spåren. En liten skillnad finns i och med att spår 1–3 har gemensamma temadagar och friluftsdagar inom ramen för elevens val, medan Kyrkskolan organiserar motsvarande aktiviteter på egen hand. Eleverna som inspektörerna talar med är inte medvetna om att de har elevens val. Enligt grundskoleförordningen skall eleverna enligt den nationella timplanen ha ett visst antal timmar som elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen och de skall erbjudas ett allsidigt urval av ämnen. Inspektörerna bedömer att eleverna bör göras medvetna om att de har elevens val samt vad det innebär.

Enligt rektorerna har nästan samtliga lärare, utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak bedriver. Skolans lokaler är enligt skolans personal ändamålsenliga. Lärarna anser att de har de läromedel som behövs för en tidsenlig utbildning. Vissa gamla läromedel, såsom kartor, skall bytas ut enligt lärarna.

Skolan har tillgång till bibliotek. Inspektörerna bedömer att personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning ger eleverna förutsättningar att nå de nationella målen.

Datum	Ort
2006-12-19	Göteborg

Agneta Wennberg

Helén Svelid